

randen, blauw tot grijs gesmoord, en platte randen, grijs van kleur).
Verder scherven van kommen en schalen.

Bovendien werden veel fragmenten van inheems baksel gevonden, ruw gebakken aardewerk, bruin en grijs-zwart van kleur.

B. GLASWERK.

1. Scherven van blauw-groen glas, wrs 1e eeus.

C. MUNTEN.

Een tweetal munten (groot-bronzen), waarvan één met op de Vz de beeltenis van Faustina junior (\pm 130—175), echtgenote van Marcus Aurelius en op de keerzijde een zittende Jupiterfiguur.

D. GEBRUIKSVOORWERPEN.

1. Bronzen spiraalvormige haarnaald met knop.
2. Bronzen schrijfstift of stilus.
3. Deel van bronzen beslag van een paardetuig.
4. Smal, bronzen bandje (beslag?).

E. DIVERSEN.

Stukken Romeinse dakpannen (tegulae en imbrices), huttenleem, ijzerresten (o.a. spijkers) en oesterschelpen.

De gevonden hamer en beitel zijn in het rapport niet opgenomen omdat de betrokken deskundigen van bovengenoemde Rijksdienst erg sceptisch stonden ten aanzien van de „Romeinse” herkomst van deze stukken, daar zich in mijn collectie zeker nog enige scherven Middeleeuws aardewerk bevinden en deze soort aardewerk (grijs-blauw, hard gebakken) op zich zelf wel Romeins kan zijn, maar de scheiding tussen Romeins en Middeleeuws lang niet altijd met zekerheid is te trekken.

A. B. HAEFKENS.

Burgemeester van Houten, van Schalkwijk
en van Tull en 't Waal.

UTRECHTSE KUNSTENAARS.

Maerten Stoop.

In het tijdschrift Oud-Holland (1950, blz. 74) geeft de heer B. J. A. Renckens een uitvoerige beschouwing over een schilderij „De zeven werken van barmhartigheid”, in het museum te Cassel. Het is een der oudste bezittingen van genoemd museum. In de inventaris van 1749 werd het reeds vermeld en het is van dat jaar af als een werk van de Utrechtse Meester Nicolaas Knupfer genoteerd. Deze kunstenaar heeft zich in de laatste decennia in een steeds stijgende belangstelling mogen verheugen. Zijn werken zijn meer en meer bekend geworden en het inzicht in zijn kunst heeft zich daardoor zeer kunnen uitbreiden. De schrijver wijst er op, dat

zijn composities bepaalde en zeer geprononceerde kenmerken vertonen, waarvan er een groot aantal worden genoemd. Past men een gelijke test toe op „De zeven werken”, aldus de schrijver, dan blijkt alras, dat er van dergelijke overeenkomsten geen sprake is. Op niet één schilderij van Knupfer vindt men fragmenten, modellen of voorwerpen, die hierop terugkeren. Het stuk is niet gemerkt, noch gedateerd, doch enkele details van de costuums, maken het mogelijk de tijd van ontstaan op omstreeks 1640 te bepalen. Nicolaas Knupfer behoort met Maerten Stoop tot de in Utrecht werkende realisten waartoe wij, als we de kring wat ruim nemen, ook Andries Both, Jacob Duck en Jean Baptist Weenix kunnen rekenen. Tussen hen heeft een nog niet geheel duidelijke uitwisseling van technische en coloristische ervaringen plaats gehad. Groter is het contrast tussen Knupfer en Stoop, wat hun interesse en geestelijke structuur betreft. Knupfers wereld is rijk, menigmaal wat weelderig. Zijn „historieel” heeft gewoonlijk iets plechtstatigs en krijgt b.v. in „De afgoderij van Salomo” (Brunswijk) een statische kracht. Stoop daarentegen is en blijft genreschilder. Wat hij ons voorzet is geen getransformeerde werkelijkheid, maar blijkt het innige contact met wat hij dagelijks om zich heen kon zien, trouw vast te houden. Anderzijds is er een verwantschap met het werk van Drooghsloot, doch het blijft toch dichter bij dat van Knupfer staan.

Wat bij Knupfer gemakkelijk lukte, namelijk tal van bijzonderheden aan te wijzen, die men door het gehele werk nog eens of meermalen terugvindt, eenzelfde resultaat bereikt men, als men Stoop's schilderijen onderling vergelijkt met het Casselse stuk. Alsof het vanzelf spreekt en zonder dwang voegt het zich in zijn oeuvre. Vervolgens worden een aantal van deze overeenkomsten genoemd. Het (zeer fraaie en rijk gecomponeerde) stuk te Cassel zullen wij dus als van de hand van Maerten Stoop moeten beschouwen.

Toen de schrijver zijn opstel had afgesloten, vond hij nog een aantekening in een oude catalogus, die de resultaten van zijn onderzoek geheel schijnen te bevestigen: De zeven werken van barmhartigheid, door Stoop: bijna zonder weerga, hoog 2 voet 7 en een half d., breed 3 voet 8 en een half d. Veiling Joan de Vries e.a. 's-Gravenhage, 13 October 1738, nr. 7. (f 345 de Jong.) De maten komen overeen met het stuk in Cassel. Als wij nu nog weten, dat het stuk voor het museum te Cassel in 1749 werd gekocht „vom Morell”, den reizend kunsthandelaar, die in dezelfde periode verscheidene schilderijen, waaronder een groot deel van Hollandse meesters, voor de Landgraaf had gekocht, is een geheel aannemelijke herkomst gereconstrueerd.

Het oeuvre van Maerten Stoop moet van bescheiden omvang zijn, hij overleed reeds op 27-jarige leeftijd (1647) te Utrecht.

Nicolaas Knupfer.

Wordt het door de onderzoekingen van de heer Renckens noodzakelijk om een der „hoofdwerken” uit het oeuvre van Knupfer te schrappen, anderzijds kon het met een zeer belangrijk werk worden aangevuld. In het zelfde nummer van Oud-Holland (blz. 79) doet Dr. H. Gerson mededelingen over zijn ontdekking van een schilderij, bewaard in het museum „De Amstelkring” te Amsterdam, dat ongetwijfeld als van Nicolaes Knupfer is te beschouwen. In genoemd museum hangt het bij de „anonyme” meesters. Het stelt voor „Josef en zijn broeders” Dr. Gerson geeft een uitvoerige beschouwing van de vele overeenkomsten, die dit schilderij met die van Knupfer vertoont. Ook dit stuk wordt in een catalogus van 1775, betreffende een verkoping te Utrecht, vermeld. Het is een merkwaardige compositie met vele figuren een rijke architectuur, een toneelmatige inscenering met treden en verhoogde platvormen, pilasters en rondbogen, trappen en een gaanderij. De witte lichtjes, vet neergezet op de rode, blauwe en groene kleren, op de gebruide gezichten en als oogwit, kunnen gelden als signatuur van den schilder.

De schrijver meent vervolgens, dat het schilderij, dat in 1903 in bezit was van Graaf Jean de Roquefeuil, zeer waarschijnlijk ook van Nicolaas Knupfer is. Het stelt eveneens een bijbels tafereel voor „Het offer van Lystra”.
Sw.